

Preken 27. sept 2009 i Fjellhamar kirke

17. s e pinse

Kapellan Elisabeth Lund

En gang i 1917 satt mormora mi hjemme i huset sitt på Hvaler. Ho var 8 år, og hadde fått i lekse på skolen å pugge salmevers.

Ute i Europa raste den første verdenskrigen. Men mormor satt trygt hjemme og pugga på den salma vi nettopp har sunget: Sorgen og gleden de vandrer til hope. Lykke og ulykke kommer på rad.

Og mens hun sitter med den, kommer det et bud til henne, og familien, om at faren hennes er omkommet på sjøen, i krigen.

Lykke og ulykke kommer på rad.

I det andre verset i salmen står det:

Alle ting har en foranderlig lykke, alle kan finne en sorg i sin barm.

De fleste av oss har opplevd at noen vi kjenner, kanskje noen vi er glad i, eller til og med noen som betyr alt for oss, har dødd.

I prekenteeksten i dag får vi høre om hva som skjedde da en av vennene til Jesus døde. Han het Lasarus og bodde i Betania, der også søstrene hans Marta og Maria bodde. De var også venner av Jesus, og hadde sendt bud på ham da Lasarus ble syk.

Sett dere godt til rette og hør den dramatiske historiene som står skrevet i evangeliet etter Johannes i det 11. kapittel:

Da Jesus kom fram, fikk han vite at Lasarus alt hadde ligget fire dager i graven. Betania ligger like ved Jerusalem, omtrent femten stadier fra byen, og mange av jødene var kommet til Marta og Maria for å trøste dem i sorgen over broren.

Da Marta hørte at Jesus kom, gikk hun for å møte ham;

Maria ble sittende hjemme. Marta sa til Jesus: «Herre, hadde du vært her, var min bror ikke død. Men også nå vet jeg at alt det du ber Gud om, vil han gi deg.»

«Din bror skal stå opp,» sier Jesus.

«Jeg vet at han skal stå opp i oppstandelsen på den siste dag,» sier Marta. Jesus sier til henne:

«Jeg er oppstandelsen og livet, den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø. Tror du dette?»

«Ja, Herre,» sier hun, «jeg tror at du er Messias, Guds Sønn, han som skal komme til verden.»

Da hun hadde sagt dette, gikk hun og kalte i all stillhet på sin søster Maria og sa til henne:

«Mesteren er her og spør etter deg.»

Da Maria hørte det, stod hun straks opp og gikk ut til ham. Jesus var ennå ikke kommet inn i byen, men var der Marta hadde møtt ham. Jødene som var hjemme hos Maria for å trøste henne, så at hun brått reiste seg og gikk ut, og de fulgte etter, fordi de trodde at hun ville gå til graven for å gråte der. Da nå Maria kom dit Jesus var, og fikk se ham, kastet hun seg ned for hans føtter og sa: «Herre, hadde du vært her, var min bror ikke død.» Da Jesus så at både hun og alle jødene som fulgte henne, gråt, ble han opprørt og rystet, og han sa: «Hvor har dere lagt ham?» «Herre, kom og se,» sa de. Jesus gråt. «Se, hvor han holdt av ham,» sa jødene. Men noen av dem sa: «Kunne ikke han som har åpnet øynene på den blinde, også gjort at denne mannen ikke var død?» Jesus ble igjen opprørt og gikk bort til graven. Det var en hule, og en stein var lagt foran den. Jesus sier: «Ta steinen bort!» «Herre,» sier Marta, den dødes søster, «det lukter alt av ham; han har jo ligget i graven i fire dager.»

Jesus sier til henne: «Sa jeg deg ikke at hvis du tror, skal du se Guds herlighet?» Så tok de bort steinen. Og Jesus løftet blikket mot himmelen og sa: «Far, jeg takker deg fordi du har hørt meg. Jeg visste at du alltid hører meg. Men jeg sier dette for folkets skyld som står omkring, så de skal tro at du har sendt meg.» Så ropte han med høy røst: «Lasarus, kom ut!» Da kom den døde ut, med liksvøp rundt hender og føtter og med et klede bundet over ansiktet. «Løs ham, og la ham gå,» sa Jesus.

Slik lyder Herrens ord.

Jeg er en av de som sørger nå. Jeg er en av de som gråter over en jeg er glad i som nylig er død. Og jeg kjenner at denne historien setter i gang mange følelser i meg. Både gode og vonde.

Det er noe med at vår erfaring slutter med døden. Jeg har iallfall ikke opplevd at døde har blitt levende igjen. Døden er en grusom fiende når den kommer for tidlig.

Og når jeg hører denne historien om at Jesus roper Lasarus tilbake til livet, så begynner jeg å lure på hvorfor han gjør det. Siden han kan vekke opp døde, hvorfor gjør han det ikke oftere og hvorfor gjør han det ikke i dag også?

Jeg har ikke noe skikkelig svar på mine egne spørsmål, men jeg tror det er viktig å holde fast på at Jesus ikke mente å forandre naturens orden og livets og dødens vilkårlighet. Det kunne vi ønske noen ganger, men sann verken var det eller er det.

Jesus kommer jo også for sent til Betania. Han var sendt bud på for å helbrede, men Lasarus er allerede død. Og når han kommer går Marta for å møte ham. Vi kjenner henne fra andre historier som en dame som liker at ting blir gjort. Hun er Marta i farta, som ordner opp. Nå møter hun Jesus både med anklage og tro. Hvorfor kommer du først nå? Hvis du hadde vært her, så hadde ikke broren min vært død!

Jeg kjenner igjen den frustrasjonen. Den eneste som kunne hjulpet kommer for sent. Nå har døden allerede vunnet. Alt er for sent. Og det var Jesus sin skyld.

Samtidig viser Marta en tillitt til at Jesus har makt til å hjelpe, og Jesus sier til henne at broren hennes skal stå opp. Det er akkurat som om Marta sier litt sånn: ja, ja, ja, jeg vet det, han skal stå opp i oppstandelsen på den siste dag. Det var en del av jødernes lære, men det ser ikke ut til å bety all verden for Marta der og da.

Hun henter også søsteren sin, Maria, som kommer ut av huset med en sørgeskare etter seg. Maria kaster seg ned for Jesus føtter, der hun har sittet før for å lytte til ham. Nå kommer også hun med sin fortvilelse. Hvis du hadde vært her, så hadde ikke broren min vært død!

Hun, og alle som følger henne, gråter.

Og det står at Jesus ble opprørt og rysta han også. Og at han selv begynte å gråte.

Vi blir også ofte opprørt og rysta når en vi er glad i dør. Vi vil ikke at det skal være sant. Vi vil protestere og sloss mot døden, som er fienden vår.

Jesus opplevde det også sånn. Han godtok ikke at et menneske som han var glad i, skulle dø og bli tatt fra ham.

Vi vil ikke hilse døden velkommen, og det kan være viktig å la protesten i oss få slippe fram, hvis det føles riktig.

Jesus er der og tar imot all frustrasjon, sinne og anklager.

Historien om Lasarus ender med glede over en død som blir vekket tilbake til livet.

Johannes, som har skrevet ned denne historien, beskriver dette underet som det 7. og siste tegnet Jesus gjør før han selv går i døden. Det første tegnet var at Jesus gjorde vann til vin i et bryllup i Kana. Så har han gjort flere sånne tegn som skal underbygge ordene hans.

I historien om Lasarus sier Jesus til Marta de ordene som ofte leses i begravelser:

”Jeg er oppstandelsen og livet, den som tror på meg, skal leve om han enn dør. Og hver den som lever og tror på meg, skal aldri i evighet dø.”

Johannes har flere sånne ”jeg er”-utsagn fra Jesus. Jeg er, eller på hebraisk: Jahve, er Guds navn. Så det Jesus sier viser at han er Gud. Jeg er. Og det sier mye om hvilken Gud vi tror på, hvilken Gud vi kan få leve sammen med. En Gud som virkelig er. Som er virkelig, og som

hele tiden vil minne oss om å være, om å leve det livet vi har. Leve gjennom mørket, leve gjennom sorgen. Sammen med han som er oppstandelsen og livet.

Kan vi tro at Jesus roper oss ut av dødens sammenhenger? Roper oss ut fra det som hindrer oss i å virkelig leve?

Da Jesus ropte på Lazarus, ble det et tegn som viste sannheten i at Jesus er oppstandelsen og livet. Et tegn som pekte på det som veldig snart skulle skje, at Jesus skulle gå i døden selv og vinne over den.

Vår erfaring er ikke at døde står opp. Jesus gjør sjelden sånne under, men han vil vise oss at det finnes en virkelighet som ligger utenfor vår erfaring. En virkelighet som sprenger alle rammer vi kan se, og som en dag skal bli synlig for alle. En virkelighet hvor døden ikke er siste erfaring. Det evige liv.

Men nå er livet sånn at sorgen og gleden de vandrer til hope. Lykke og ulykke kommer på rad. Det er vår virkelighet, sånn som mormoren min, jeg og vi alle erfarer.

Jeg er sinna og fortvila over at døden er så brutal og at vi må oppleve så grusomme ting i livene våre. Samtidig opplever jeg at Gud tar imot fortvilelsen min.

Gud rommer alt. Alle følelsene og alt kaoset.

Gud er virkelig, og han er i vår virkelighet.

Han gråter med oss, han protesterer med oss og han har dødd og stått opp igjen for å gi oss et håp om evig liv.

Det er også en viktig del av vår virkelighet allerede nå.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir en sann Gud fra evighet til evighet.